

ADVIES 2011/07

Stijging van de onbetaalde bijdragen - Mogelijke oplossingen

Op verzoek van Mevrouw Sabine LARUELLE, minister van KMO's, Zelfstandigen, Landbouw en Wetenschapsbeleid, en overeenkomstig artikel 110, §1, van de wet van 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen, heeft het Algemeen Beheerscomité onderstaand advies uitgebracht aangaande de aanzienlijke toename van de niet-geïnde bijdragen en de mogelijke oplossingen.

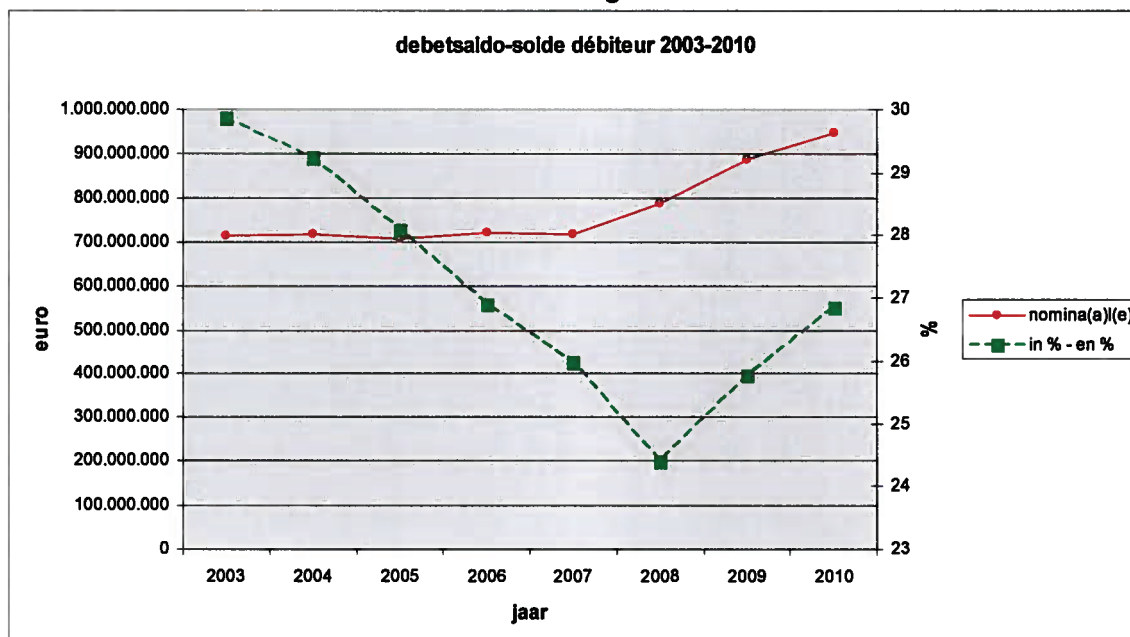
In haar brief stelt de minister vast dat uit de statistische gegevens van het RSVZ en van de DG Zelfstandigen blijkt dat het bedrag van de niet-geïnde bijdragen de laatste jaren sterk gestegen is terwijl deze stock voordien relatief stabiel was. Zij is van mening dat deze problematiek onrustwekkend is en verzoekt het Comité om haar zijn opmerkingen en zijn voorstellen dienaangaande mee te delen.

A) Toename van de niet-geïnde bijdragen

De dienst Inspectie van de DG Zelfstandigen van de FOD Sociale Zekerheid heeft de evolutie onderzocht van de onbetaalde bijdragen sinds 2003.

Onderstaande grafiek toont de evolutie van het debetsaldo tussen 2003 en 2010.

Grafiek1. Evolutie van het debetsaldo: als nomimaal bedrag en als % van de bruto inkohieringen



Tussen 2003 en 2007 zijn de inkohieringen sneller gestegen dan het debetsaldo:

- in 2003 bedroeg het percentage debetsaldo 29,86% terwijl dat in 2007 25,97% was. Dit betekent dat er in 2003 voor elke 100 € inkohiering, 29,86 € onbetaalde bijdrage was. In 2007 daalde dat bedrag tot 25,97 €;
- in 2003 bedroeg het nominale bedrag van het debetsaldo 711.276.686,80 € (de netto-inkohieringen bedroegen 2.308.379.889,07 €) terwijl dat in 2007 716.893.518,22 € was (de netto-inkohieringen bedroegen 2.682.054.119,29 €).

Men stelt tevens een daling vast van het debetsaldo in 2008. Het gaat echter om een bijzonder jaar gelet op de integratie van de kleine risico's in de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en op de aanpassing van de bijdragen die eruit voortvloeide.

Tussen 2007 en 2010 is het debetsaldo als volgt geëvolueerd:

- van 25,97% naar 26,83%;
- van 716.893.518,22 € naar 945.295.107,83 €, wat neerkomt op een stijging van 228.401.589,61 €, hetzij 31,86%.

De DG Zelfstandigen en het Comité hebben 4 hoofdredenen geïdentificeerd voor de stijging van het debetsaldo:

- de economische crisis;
- de stijging van de netto-inkohiering: die laatste is geëvolueerd van 2.682.054.119,29 € in 2007 naar 3.410.713.062,54 € in 2010 (wat neerkomt op een stijging van 27,17%). Dit verschijnsel verklaart een stijging van 194.779.968,90 € van het debetsaldo;
- de stijging van het aandeel van de vervallen regularisaties in het totaal van het debetsaldo. Deze stijging heeft onder meer te maken met de snellere verwerking van de aangiftes door de fiscale administratie. Dit heeft tot gevolg dat de inkomsten sneller aan de fondsen worden doorgegeven en dat meer en meer zelfstandigen hun regularisaties sneller moeten betalen¹ ;

¹ Artikel 43 ARS stelt immers het volgende : "Uiterlijk de laatste dag van de maand na die waarin de sociale verzekeringskas de inlichtingen ontvangt, nodig om over te gaan tot een regularisatie met toepassing van artikel 13ter van het koninklijk besluit nr. 38 of ten gevolge van een rechtzetting in de

- de stijging van het aantal vrijstellingsaanvragen waardoor de verwerkingstermijnen van de dossiers langer worden. Meer en meer zelfstandigen wachten echter op een beslissing van de Commissie alvorens hun bijdragen te betalen.

Onderstaande tabel werd door de DG Zelfstandigen gerealiseerd en toont het aandeel en de evolutie van de 3 oorzaken die hierboven werden besproken.

	Oorzaken	Debetsaldo	
Stijging van de netto-inkohiering			
2007	Netto-inkohiering	2.682.054.119,29 €	
2010	Netto-inkohiering	3.410.713.062,54 €	
	Stijging 2007-2010	728.658.943,25 €	27,17%
	Toepassing op het debetsaldo	194.779.968, 90 €	27,17%
Stijging van het aandeel van de vervallen regularisaties			
2007	Debetsaldo vervallen regularisaties	121.808.345,43 €	
2010	Debetsaldo vervallen regularisaties	197.150.646,99 €	61,85%
	Stijging 2007-2010	75.342.301,56 €	
Stijging van het aantal vrijstellingsaanvragen²			
2007	Onbetaald in afwachting van een beslissing van de CVB	28.211.095,54 €	
2010	Onbetaald in afwachting van een beslissing van de CVB	99.128.891,53 €	
	Stijging 2007-2010	70.917.795,99 €	251,38 %

Het Comité meent dat de stijging van het debetsaldo opvallend maar niet abnormaal is, gelet op de bovenvermelde oorzaken. Op zich is deze verhoging niet te wijten aan een slechte invordering. Toch moet een oplossing gezocht worden om de toename van niet-geïnde bijdragen te verhelpen of het debetsaldo te stabiliseren.

B) Mogelijke oplossingen

Tijdens zijn werkzaamheden heeft het Comité over een aantal mogelijkheden nagedacht om hetzij de toename van de niet-geïnde bijdragen te verhelpen, hetzij het debetsaldo te stabiliseren:

vaststelling van de bijdragen, stuurt zij aan de betrokkene een afrekening en vordert het bijdragecomplement of betaalt het teveel geïnde bedrag terug, naargelang van het geval".

² Een klein deel van de verhoging van het debetsaldo dat te wijten is aan de verhoging van het aantal aanvragen voor vrijstelling is reeds in rekening gebracht in de verhoging van het debetsaldo dat te wijten is aan de vervallen regularisaties.

- *Samenwerking tussen de ondernemingsloketten en de socialeverzekeringsfondsen – Responsabilisering van de starters – Fictieve aansluiting om te genieten van onvoorwaardelijke kinderbijslag bestrijden.*

Een samenwerking tussen de ondernemingsloketten en de socialeverzekeringsfondsen zou het mogelijk maken om een unieke beheerskost te hebben.

Parallel hiermee zouden de zelfstandigen een forfaitair bedrag bij hun aansluiting moeten betalen om de beheerskost bij hun aansluiting door het fonds/loket te dekken. Als later beheerskosten van het fonds moeten berekend worden op basis van verschuldigde sociale bijdragen zou dit forfaitair bedrag afgetrokken worden van deze beheerskosten. In dit kader zouden diegenen die geen bijdragen betalen het forfaitair bedrag met betrekking tot de beheerskost moeten betalen. Bijgevolg zou voor de zelfstandige die zijn bijdragen betaalt de beheerskost niet toenemen.

Ten slotte zou de eerste sociale bijdrage onmiddellijk bij de aansluiting verschuldigd moeten zijn. Dit betekent dat starters niet langer zullen kunnen genieten van het uitstel van betaling voor de eerste twee kwartalen van onderwerping³.

De betaling van deze eerste bijdrage zou het recht op kinderbijslag openen⁴.

- *Het misbruik van het statuut van zelfstandige in bijberoep bestrijden*
- *Een 6e weg invoeren*

Het principe van de 6e weg zou erin bestaan dat in geval van terugbetaling door de fiscale administratie, door de RSZ of door een socialeverzekeringsfonds, wordt nagekeken, alvorens tot de terugbetaling over te gaan, of de persoon geen schulden heeft jegens een van die andere overheden. Indien de persoon effectief dergelijke schulden heeft, zou het bedrag van de terugbetaling prioritair voor de terugbetaling van deze overheden worden aangewend.

De invoering van een dergelijke maatregel zal tijd in beslag nemen en dient dus zo snel mogelijk te gebeuren.

- *De implementering van de grensoverschrijdende invordering van de sociale bijdragen*

Er zou onderzocht moeten worden hoe de grensoverschrijdende invordering van de sociale bijdragen van de zelfstandigen op een efficiënte manier kan geïmplementeerd worden, in het bijzonder in het kader van de EG-verordeningen nr. 883/2004 en 987/2009.

Als dergelijke invordering ingesteld is, moet het RSVZ het contactorganisme zijn ten opzichte van organismen in andere landen. Bovendien moet het Instituut noodzakelijkerwijze investeren, zowel in middelen en personeel voor de oprichting van een speciale cel "grensoverschrijdende invordering" binnen het Instituut zelf. Het is mogelijk dat de Centrale Administratie van het kadaster, de registratie en de domeinen de gedwongen terugvordering op zich neemt.

³ Dit uitstel laat toe om sociale bijdragen met betrekking tot het eerste kwartaal te betalen in de loop van het tweede kwartaal en deze van het tweede kwartaal op het einde van het derde kwartaal .

⁴ Immers, de band tussen de betaling van bijdragen en kinderbijslag werd afgeschaft. Dit heeft misbruiken met zich meegebracht.

- *De fondsen toegang geven tot het centraal bestand van berichten van beslag*

Dit houdt in dat aan de fondsen toegang gegeven wordt tot het centraal bestand van berichten van beslag. Dat zou hen toelaten om indicaties te verkrijgen inzake de opportuniteit van een roerend en onroerend beslag bij bepaalde zelfstandigen.

- *Attestering die een fiscale aftrek mogelijk maakt*

Momenteel kunnen de zelfstandigen slechts hun bijdragen voor het vrij aanvullend pensioen zelfstandigen aftrekken als ze een attest hebben dat ze in orde zijn met hun sociale bijdragen "KB nr. 38". Deze koppeling zou ook moeten ingevoerd worden voor andere aanvullende verzekeringsproducten (cf. groepsverzekering, individuele pensioenverzekering of ook de verzekering gewaarborgd inkomen ...).

- *De Commissie voor vrijstelling van bijdragen - Filter*

De toename van het aantal aanvragen tot vrijstelling van bijdrage en de langere verwerkingstermijnen van de dossiers die eruit voortvloeien, hebben een weerslag op het debetsaldo. De regering heeft maatregelen genomen inzake personeel en informatica om de Commissie te herwaarderen. Daarnaast is het volgens het Comité essentieel om een filter in te voeren op de vrijstellingsaanvragen.

Het Comité is bezig met de afronding van zijn 2e Verslag inzake de hulp aan zelfstandigen in moeilijkheden. In dat kader buigt het zich over een maatregel waarmee de aanvraag of de toekenning van een vrijstelling in bepaalde gevallen aan een begeleiding van de zelfstandige kan worden gekoppeld.

- *Een regulariseerbare vrijstelling invoeren*

Op dit ogenblik laat de vrijstelling van bijdrage niet toe om pensioenrechten te openen. De voorgestelde maatregel zou de zelfstandige die een vrijstelling heeft bekomen en die zijn financiële toestand ziet verbeteren, de mogelijkheid bieden om zijn vrijgestelde bijdrage te betalen via de betaling van een bijdrage die minstens gelijk is aan de minimumbijdrage⁵.

Ten slotte, parallel met het huidig advies is voorzien dat het Comité tijdens de toekomstige werkzaamheden meerdere pistes ter bestrijding van de sociale fraude zal onderzoeken.

C) Conclusies

Dankzij de maatregelen die de laatste jaren werden genomen, kon het debetsaldo aanzienlijk worden verminderd ten opzichte van de inkohieringen vanaf 2004.

Sinds de jaren 2008-2009 hebben een reeks factoren een verhoging van het debetsaldo teweeggebracht.

In het kader van het huidig advies heeft het Comité een aantal mogelijke oplossingen geschetst om die stijging te beperken.

⁵ Cf. Verslag 2010/01 van 30 juni 2010 – Eerste verslag aan de minister van KMO's, Zelfstandigen, Landbouw en Wetenschapsbeleid over de hulp aan zelfstandigen in moeilijkheden - Voorstellen tot hervorming van de Commissie voor vrijstelling van bijdragen en van de toepassing van artikel 48 van het ARS.

Bepaalde van die denksporen kunnen snel worden ingevoerd, soms zelfs zonder ingrijpende wijzigingen in de wet. Andere daarentegen noodzaken een langetermijninvestering en/of onderhandelingen met andere partners. In dat geval moeten de werkzaamheden nu reeds worden aangevat.

Tot slot wenst het Comité de personen te bedanken die aan de werkzaamheden hebben deelgenomen en bijgedragen en in het bijzonder de inspectiedienst van de DG Zelfstandigen van de FOD Sociale Zekerheid en de vertaaldienst van het RSVZ.

Namens het Algemeen Beheerscomité voor het sociaal statuut der zelfstandigen, op 5 oktober 2011:



Muriel GALERIN,
Secretaris



Anne VANDERSTAPPEN,
Voorzitter